

Referat fra møte i FFU 14. januar 2015

Til stede: Einar Thomassen (leder)
Knut Vikør (AHKR)
Randi Koppen (IF)
Kevin Cahill (FOF)
Harald Bjørkøy (GA)
Tor B. Trolie (LLE)
Rasmus Slaattelid (SKOK og SVT)
Inga H. Undheim (gruppe B)
Pål B. Svenungsen (gruppe B)
Birgit Mjeldheim (HSU)

Fra adm. Kirsten Moen (sekretær)
Kim Ove Hommen
Susanne Ostendorf
Mette Dalhaug
Inger Marie Hatløy
Elisabeth Akselvoll

Innkalling og saker - ingen merknader

Protokoll fra FFU 5.11.2014

Orienteringer

- Universitets forskningsutvalg, møtet 15.1.15
- SFF runde 2015
- Studieplan for Grieg Research School:
I juni 2014 sendte Griegakademiet - Institutt for musikk inn revidert studieplan for Grieg Research School til fakultetet. Studieplanen hadde da vært behandlet og godkjent på instituttnivået. Instituttet ble informert om at studieplanen og de tilhørende emnene skulle legges inn i korrekt mal. Studieplanen i ny mal ble mottatt på fakultetet 7.1.15. Den er nå fordelt til saksbehandler på seksjon for studier og forskerutdanning. Etter gjennomgang der, vil studieplanen bli lagt frem for FFU for godkjenning.
- Aktuelle utlysninger
- 2014_2198 Referater fra FFU møter ved enhetene:
LLE 18.11.14

SAKER

FU 01/15 Ny veiledning for bedømmelse av søkere til ph.d.- stillinger

Vedtak:

FFU godkjenner forslag til Veiledende retningslinjer for fremgangsmåten ved utlysning, bedømmelse og tilsetting i stipendiatstillinger ved Det humanistiske fakultet. Virkningstidspunktet settes til umiddelbart etter at søknadsfristen for kommende utlysningsrunde for de åpne stipendiene er utløpt. Retningslinjer og skjema skal evalueres ett år etter virkningstidspunktet.

FU 02/15 Faglig oppfølging av FRIPRO resultater – (Diskusjonssak)

Saken ble drøftet i møtet.

Prodekan oppsummerte drøftingen med å identifisere følgende 3 trender: For det første, utviklingen fra individbasert forskning og prosjektutvikling til større vektlegging på forskergrupper og miljøer. For det andre, økt fokus og satsing på yngre forskertalent, og som tredje moment økt oppmerksomhet og fokus på H2020 finansiert prosjektutvikling fremfor prosjektutvikling finansiert av nasjonale finansieringskilder.

Prodekan beskrev ønske og forventning om forbedret faglig kvalitetssikring av prosjekter og søknader ved enhetene, og vil følge dette opp.

Som ledd i forbedringsarbeidet vil det bli sendt forespørsel til enhetene om å oversende til forskningsrådgiver søknader og evalueringer av alle FRIPRO- og SAMKUL- søknader sendt fra instituttene de tre siste år (unntatt individuelle postdoktor søknader).

Prodekan ønsker dette som grunnlag for å kunne identifisere mulige trender i søknadsbehandlingen, samt vurdere styrker og svakheter i de innsendte søknadene.

FU 03/ 15 Møteplan våren 2015 er 11.mars og 6.mai, kl. 12-14

Eventuelt

- Prodekan ønsker tydeligere markering av godkjenning av prøveforelesningen i ph.d.-prøven.
- Effektene for HF av forslaget til ny finansieringsmodell for universitetene ble kort omtalt og drøftet

**Fri prosjektstøtte
– oppsummering av
søknadsbehandlingen for 2014**

© Norges forskningsråd 2014

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Ny adresse fra 23. juni
Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker

Innledning

Søknadsfristen for den frie prosjektstøtten for 2014 var 29. mai 2013, og i slutten av januar 2014 var søknadsbehandlingen sluttført. Årsaken til den lange behandlingstiden er at vedtakene om bevilgning er blitt gjort i to omganger. Etter behandling i internasjonale ekspertpaneler, fordelte fagkomiteene midlene innenfor det ordinære budsjettet (0-vekstbudsjettet) i november/desember. Deretter ble midlene innenfor det såkalte Fellesløft II, fordelt. Fellesløftet, som er et spleiselag mellom universitetene og Forskningsrådet, innebærer en satsing på totalt 300 mill. kroner over tre år, øremerket unge forskertalenter. En nærmere omtale av Fellesløft II og prosedyren som ble fulgt ved fordelingen av midlene, er gitt på s.10.

I begge tildelingsrunder har fagkomiteene hatt bevilgningsfullmakt. Resultatene fra behandlingen ble kunngjort på Forskningsrådets nettsider kort tid etter at vedtakene om bevilgning var fattet. Søkerne har fått tilsendt en faglig vurdering av søknadene, sammen med vedtaksbrev.

Denne rapporten består av tre hoveddeler: først en omtale av fjorårets utlysning og søknadsbehandling, deretter beskrives trendene for noen nøkkeltall over de siste fem år, og til slutt er det en liten porteføljeanalyse for Fri prosjektstøtte.

I. Søknadsbehandlingen for 2014

Utlysningen

De tre siste årene har det pågått et omfattende arbeid med å videreutvikle FRIPRO. Som et resultat av dette, og på bakgrunn av vedtak fattet av Divisjonsstyret for vitenskap, var det flere viktige endringer i fjorårets utlysning og søknadsbehandling:

- Nye målformuleringer, med sterkere vektlegging av dristighet og faglig fornyelse
- Ny søknadstype for unge forskertalenter
- Et eget vurderingskriterium for dristighet og faglig fornyelse
- Nye retningslinjer for håndtering av svært tverrfaglige søknader
- Fagkomiteene for hhv. FRIHUM og FRISAM var slått sammen til FRIHUMSAM-komiteen
- Nytt mandat for fagkomiteene

Det ble lyst ut midler til søknadstypene forskerprosjekt, unge forskertalenter, personlig postdoktorstipend og arrangementsstøtte. For forskerprosjekt var det innført krav til prosjektleder om at det måtte være *minst* seks år mellom dato for godkjent doktordisputas og søknadsfristen. For den nye søknadstypen unge forskertalenter gjaldt følgende krav og føringer:

- Prosjektleder måtte være 39 år eller yngre ved søknadsfristen
- For prosjektleder måtte det være *mindre enn* åtte år mellom dato for godkjent disputas og søknadsfristen
- Søknadsbeløpet måtte være på mellom 3,0 og 7,0 millioner kroner
- Prosjektperioden kunne være på maksimalt fire år

Søknadene kunne sendes til én av følgende aktiviteter:

- Fri prosjektstøtte for humaniora og samfunnsvitenskap (FRIHUMSAM)
- Fri prosjektstøtte for medisin, helse og biologi (FRIMEDBIO)
- Fri prosjektstøtte for matematikk, naturvitenskap og teknologi (FRINATEK)

I utlysningen inngikk det 25 millioner kroner fra Kunnskapsdepartementet (KD) til forskning på fornybar energi og fangst og lagring av CO₂ (tidligere FRIENERGI). Disse midlene ble fordelt av Fagkomiteen for matematikk, naturvitenskap og teknologi (FRINATEK).

Budsjett og tilgjengelige midler

I 2014 er det budsjettert med om lag 704 mill. kroner til Fri prosjektstøtte. Beløpet, som hovedsakelig bevilges over KDs budsjett, inkluderer en vekst i 2014 på 50 mill. øremerket Fellesløft II og en priskompensasjon på 15 mill. I tillegg bidrar universitetene med 100 mill. til Fellesløft I og 50 mill. til Fellesløft II.

Hvor mye midler som kan deles ut til nye prosjekter ved en utlysning, er avhengig av inngåtte forpliktelser fra tidligere år. Forskningsprosjektene går normalt over tre – fire år, og gjennom de årlige bevilgningene binder komiteene midler for flere år framover. Fagkomiteenes budsjetter skal også dekke utgifter til Forskningsrådets finansieringsordning for norske søkere til ERCs Starting Grant (StG), Consolidator Grant (CoG) og Advanced Grant (AdG). Det er denne gangen bevilget om lag 18,2 mill. kroner til to søkere til StG, 35,5 mill. til tre søkere til CoG og 12,5 mill. til én søker til AdG. Disse prosjektene har en varighet på fire – fem år, med start i 2014. Komiteene har også tildelt midler til 13 arrangementer ved årets utlysning.

Før hvert års søknadsbehandling gjør Forskningsrådet en vurdering av omfanget av forpliktelsene, og hvor mye som er tilgjengelig for nye prosjekter innenfor den totale budsjetterammen. Komiteene får på dette grunnlag en anbefalt ramme til fordeling. Samlet sett fikk komiteene en ramme på om lag 575 mill. kroner til nye prosjekter ved denne utlysningen, fordelt med 152 mill. på FRIHUMSAM, 235 mill. på FRIMEDBIO og 190 mill. på FRINATEK. Dette skal dekke prosjektenes samlede utgifter i hele prosjektperioden.

Om søknadsstatistikken

Tabellene i dette dokumentet omfatter søknader om forskningsmidler, det vil si søknadstypene *forskerprosjekt*, *unge forskertalenter* og *personlig postdoktorstipend*. Søknadene om *arrangementsstøtte* er utelatt fordi disse bidrar til å skape et misforhold mellom innvilgelsesprosent med hensyn til antall søknader og innvilgelsesprosent med hensyn til søkt beløp. Dette skyldes at arrangementsstøtten er begrenset til maksimalt kr 250 000 per søknad.

Der det opplyses om søkt og innvilget beløp, er disse regnet ut for hele prosjektperioden.

Mottatte, behandlede og innvilgede søknader

Til sammen kom det inn 1272 søknader om forskningsmidler og 18 søknader om arrangementsstøtte til Fri prosjektstøtte for 2014. Blant søknadene om forskningsmidler ble til sammen 53 trukket eller avvist. Det betyr at det ble behandlet 1219 søknader, hvilket er en økning på 203, tilsvarende 20 prosent, fra året før. Økningen er fordelt på alle fagkomiteene,

men i noe ulik grad: 36 (11 prosent) for FRIHUMSAM, 105 (24 prosent) for FRIMEDBIO og 62 (25 prosent) for FRINATEK. For alle fagkomiteene kan økningen forklares med innføringen av den nye søknadstypen unge forskertalenter. FRIMEDBIO har dessuten hatt en økning på 21 (36 prosent) i antall personlige postdoktorstipend. Samtidig har alle fagkomiteene hatt en nedgang for søknadstypen forskerprosjekt; den er på om lag 20 prosent for hver av komiteene og totalt er den på 174 søknader (21 prosent). Dette kan tyde på at målgruppen for den nye søknadstypen har hatt behov for en egen "konkurransarena", og at de denne gang har benyttet den i stedet for forskerprosjekt.

Søknadene som gikk videre til behandling, ble faglig vurdert i ett av 40 ekspertpaneler. Dessuten ble det innhentet vurderinger fra 45 enkelttekster som støtte for ekspertpanelenes samlede vurdering av enkeltsøknader.

Tabell 1 viser antall behandlede og innvilgede søknader, fordelt på fagkomité og søknadstype. For unge forskertalent-søknader gjelder tallene innvilgelse innenfor **ordinært** budsjett. For hver kategori er det oppgitt antall søknader med kvinnelig prosjektleder. Innvilgelsesprosent er beregnet med hensyn til antall søknader.

Tabell 1: Antall behandlede søknader per komité og søknadstype. Antall innvilgede innenfor ordinært budsjett. Innvilgelsesprosent med hensyn til antall søknader.

	Antall søknader						Antall innvilget						Innvilgelsesprosent					
	Unge forskertalent		Forskerprosjekt		Postdoktorstipend		Unge forskertalent		Forskerprosjekt		Postdoktorstipend		Unge forskertalent		Forskerprosjekt		Postdoktorstipend	
	Tot.	Fra kv.	Tot.	Fra kv.	Tot.	Fra kv.	Tot.	For kv.	Tot.	For kv.	Tot.	For kv.	Totalt	For kv.	Totalt	For kv.	Totalt	For kv.
FRIHUMSAM	77	42	193	78	96	56	5	4	12	6	6	2	6 %	10 %	6 %	8 %	6 %	4 %
FRIMEDBIO	168	74	294	106	80	44	10	4	16	7	7	3	6 %	5 %	5 %	7 %	9 %	7 %
FRINATEK	106	25	180	27	25	9	7	3	17	1	7	2	7 %	12 %	9 %	4 %	28 %	22 %
Totalsum	351	141	667	211	201	109	22	11	45	14	20	7	6 %	8 %	7 %	7 %	10 %	6 %

Når det gjelder antall behandlede søknader, er det verdt å merke seg hvordan andelen med kvinnelig prosjektleder avtar med karrierenivå for søknadstypens målgruppe. Av alle søknadene om personlig postdoktorstipend, kommer 54 prosent fra kvinner. Blant unge forskertalent-søknadene har 40 prosent kvinnelig prosjektleder, mens tilsvarende tall for forskerprosjekt er 32 prosent. Det er vanskelig å si hvorvidt dette bare reflekter kjønnsfordelingen på ulike stillingsnivåer i UH-sektoren, eller om det er uttrykk for en ny utvikling som på sikt kan bidra til å rekruttere flere kvinner til vitenskapelige stillinger i UH-sektoren. At innvilgelsesprosenten for unge forskertalent-søknader med kvinnelig prosjektleder gjennomgående er like høy som, eller høyere enn, for søknader med mannlig prosjektleder (se under), gir imidlertid grunn til optimisme.

Det totale antall innvilgede søknader per fagkomité er tilnærmet uendret fra året før, men for hele FRIPRO er antall forskerprosjekt redusert fra 58 til 45 og personlig postdoktorstipend fra 25 til 20. Nedgangen for forskerprosjekt er ikke overraskende, i og med innføringen av den nye søknadstypen for unge forskertalenter.

For forskerprosjekt er den totale innvilgelsesprosenten uendret fra året før. Men for forskerprosjekt med kvinnelig prosjektleder i FRINATEK har den gått ned fra 12 prosent til 4. Nedgangen skyldes at det denne gang kun var én søknad med kvinnelig prosjektleder blant søknadene som var rangert høyt nok av ekspertpanelene til å komme i betraktning for

finansiering. For unge forskertalenter er derimot innvilgelsesprosenten betydelig høyere for kvinner enn for menn, både i FRINATEK og i FRIHUMSAM.

For personlig postdoktorstipend er det verdt å merke seg at den totale innvilgelsesprosenten har gått ned fra 14 prosent året før til 10 denne gang. For kvinnelige søkere har den gått ned fra 16 til 6 prosent, og nedgangen har vært størst i FRINATEK, fra 60 til 22 prosent. Allikevel er det en forholdsvis høy innvilgelsesprosent for denne søknadstypen i FRINATEK, noe som skyldes en kombinasjon av få mottatte søknader og høy kvalitet.

Tabell 2 viser antall innvilgede unge forskertalent-søknader når prosjekter finansiert av Fellesløft II inkluderes. Total 74 søknader var kvalifisert for deltakelse i konkurransen om fellesløftmidlene, og av disse ble 42 vedtatt finansiert. Foruten en tredobling i innvilgelsesprosent for søknadstypen, er det verdt å merke seg innvilgelsesprosenten for søknader med kvinnelig prosjektleder. Totalt sett er den på samme nivå som for søknader med mannlig prosjektleder, og i FRINATEK er den betydelig høyere.

	Antall innvilget		Innvilgelsesprosent	
	Tot.	For kv.	Totalt	For kv.
FRIHUMSAM	14	9	18 %	21 %
FRIMEDBIO	28	11	17 %	15 %
FRINATEK	22	7	21 %	28 %
Totalsum	64	27	18 %	19 %

Tabell 2: Totalt antall innvilgede unge forskertalent-søknader innenfor ordinært budsjett og Fellesløft II. Innvilgelsesprosent med hensyn til antall søknader.

Som en følge av økningen i antall søknader, har det vært en økning på 1,34 mrd. kroner (20 prosent) i totalt søkt beløp for FRIPRO. Økningen fordeler seg med 304 mill. (15 prosent) på FRIHUMSAM, 639 mill. på FRIMEDBIO (22 prosent) og 398 mill. (23 prosent) på FRINATEK. For søknadstypen forskerprosjekt har det vært en nedgang i samlet søkt beløp på 1,074 mrd. kroner (17 prosent). Dette oppveies av søkt beløp for unge forskertalenter og en økning på 108 mill. kroner (19 prosent) for personlig postdoktorstipend.

Tabell 3: Søkt og innvilget beløp per komité og søknadstype, snittbeløp per søknad (mill. kroner). Innvilgelsesprosent med hensyn til søkt beløp. Innvilget beløp omfatter ordinært budsjett samt fellesløftmidler fra både universitetene og Forskningsrådet.

	Søknadsbeløp						Innvilget						Innvilgelsesprosent			
	Unge talenter		Forskerprosjekt		Postdoktorstipend		Unge talenter		Forskerprosjekt		Postdoktorstipend		Unge talenter	Forskerprosjekt	Postdoktor	Alle søknadstyper
	Totalt	Gj.sn	Totalt	Gj.sn	Totalt	Gj.sn	Totalt	Gj.sn	Totalt	Gj.sn	Totalt	Gj.sn				
FRIHUMSAM	499,3	6,5	1 535,7	8,0	299,7	3,1	96,6	6,9	95,8	8,0	19,8	3,3	19 %	6 %	7 %	9 %
FRIMEDBIO	1 106,5	6,6	2 186,3	7,4	297,5	3,7	193,7	6,9	136,1	8,5	27,8	4,0	18 %	6 %	9 %	10 %
FRINATEK	699,4	6,6	1 367,0	7,6	78,6	3,1	146,5	6,7	122,7	7,2	21,0	3,0	21 %	9 %	27 %	14 %
Totalsum	2 305,2	6,6	5 089,1	7,6	675,8	3,4	436,8	6,8	354,6	7,9	68,6	3,4	19 %	7 %	10 %	11 %

For forskerprosjekt har gjennomsnittlig søkt beløp for hele FRIPRO økt med 0,3 mill. kroner fra året før, men det er store forskjeller mellom fagkomiteene: Det er en økning fra 7,2 mill. for FRISAM og 7,5 mill. for FRIHUM til 8,0 mill. for FRIHUMSAM, mens det for FRIMEDBIO og FRINATEK kun er en økning på hhv. 0,2 og 0,1 mill. For personlig postdoktorstipend er det bare små endringer i gjennomsnittlig søkt beløp: En nedgang på 0,1 mill. for FRIMEDBIO og en økning på 0,1 mill. for de to andre fagkomiteene.

Når det gjelder innvilgede beløp, har det vært en nedgang fra året før på totalt 88 mill. kroner (20 prosent) for forskerprosjekt. Dette fordeler seg svært ulikt på fagkomiteene, med 3,3 mill. for FRIHUMSAM, 57,5 mill. for FRIMEDBIO og 27,1 for FRINATEK. Den lille reduksjonen for FRIHUMSAM henger sammen med at komiteens budsjett økte med om lag 17 prosent fra året før og at det bare ble bevilget 19,8 mill. til personlig postdoktorstipend, mot 29,2 mill. året før. Dermed ble det også midler til unge forskertalenter.

Også når det gjelder gjennomsnittlig innvilget beløp for forskerprosjekt, er det store forskjeller mellom komiteene. For FRIMEDBIO har det økt fra 7,4 mill. til 8,5 mill. kroner, mens det for FRINATEK har gått ned fra 7,9 mill. til 7,2 mill. Det er ingen åpenbare forklaringer på disse store endringene. For FRIHUM og FRISAM har det økt fra hhv. 7,9 mill. og 7,4 mill. til 8,0 mill. for FRIHUMSAM.

For personlig postdoktorstipend er det en nedgang i samlet innvilget beløp på 11,4 mill. kroner fra året før. FRIHUMSAM og FRINATEK har redusert tildelingene med hhv. 9,4 mill. og 7,6 mill., mens FRIMEDBIO har hatt en økning på 5,6 mill.

Tabell 4: Samlet søkt og innvilget beløp per fagkomité. Innvilgelsesprosent med hensyn til søkt beløp.

	Søkt beløp	Innvilget beløp Ordinært budsj. + Fellesløft II	Innvilgelsesprosent	
			Ordinært budsj. + Fellesløft II	Ordinært budsjett
FRIHUMSAM	2 334,7	212,2	9 %	6 %
FRIMEDBIO	3 590,4	357,6	10 %	7 %
FRINATEK	2 145,0	290,2	14 %	9 %
Totalsum	8 070,1	860,0	11 %	7 %

På grunn av fellesløftmidlene er den samlede innvilgelsesprosenten i hver av komiteene noe høyere enn året før. I FRIPRO 2013 var den 8 prosent for FRIHUM, 5 for FRISAM, 7 for FRIMEDBIO og 10 for FRINATEK. Dersom fellesløftmidlene ikke inkluderes, blir innvilgelsesprosentene som vist lengst til høyre i tabell 4.

Stipendiatstillinger i innvilgede søknader

Tabell 5 viser det totale antall doktorgrads- og postdoktorstipend som inngår i de søknadene som ble innvilget i FRIPRO 2014. Dersom man ikke inkluderer stipendene i prosjekter finansiert av Fellesløft II, er det en liten nedgang for postdoktorstipend, mens antall doktorgradsstipend øker med 27 prosent. Nedgangen for postdoktorstipend har skjedd i FRINATEK; FRIMEDBIO har en økning på 4 og for FRIHUMSAM er tallet uendret. Økningen i doktorgradsstipend er fordelt på alle fagkomiteene.

Tabell 5: Doktorgradsstipend og postdoktorstipend i innvilgede søknader. Tall for FRIPRO 2013 i parentes

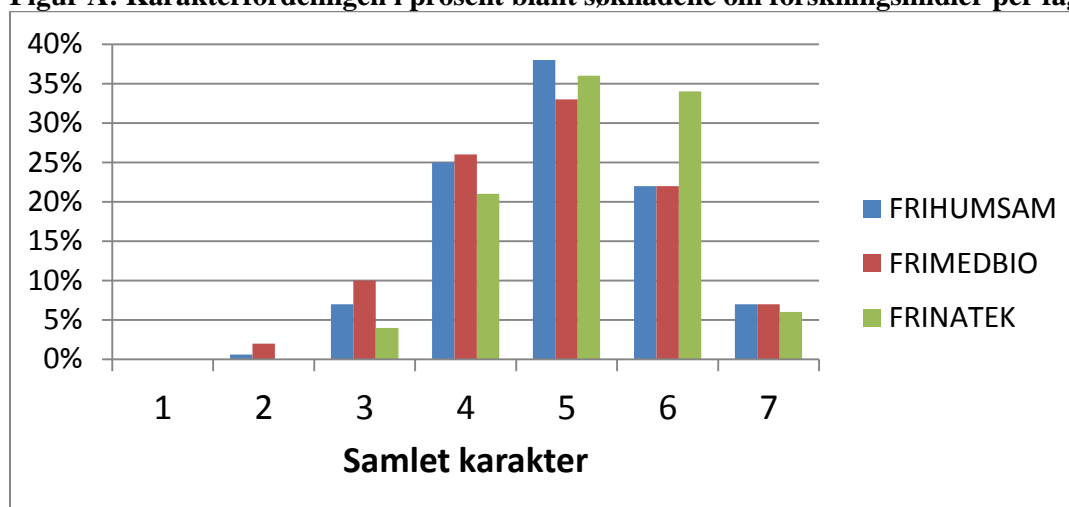
	Forskerprosjekt og unge forskertalenter				Personlig postdok.	Totalt antall stipend	
	Ordinært budsjett		Fellesløftet			Dr.stip	Postdok.
	Dr.stip.	Postdok.	Dr.stip.	Postdok.			
FRIHUMSAM	10 (7)	12 (9)	4	7	6 (9)	14 (7)	25 (18)
FRIMEDBIO	16 (12)	28 (24)	8	11	7 (7)	24 (12)	46 (31)
FRINATEK	26 (22)	15 (22)	9	11	7 (9)	35 (22)	33 (31)
Sum	52 (41)	55 (55)	21	29	20 (25)	73 (41)	104 (80)

Karakterfordeling blant søknadene

Fra og med søknadsbehandlingen for FRIPRO 2013 har alle fagkomiteene oppgitt karakterfordelingen blant søknadene om forskningsmidler – både i vedtaksbrevet til søker og i informasjonen på nettsidene om resultatet av behandlingen. Karakterfordelingen i hver av komiteene er samlet i figur A under.

Selv om bruken av karakterskalaen åpenbart varierer noe mellom fagkomiteene, synliggjør dette at det innenfor hver av komiteene er mange meget gode søknader og at konkurransen om de begrensede midlene er hard. Dette bidrar til å forklare hvorfor – om enn ikke akseptere at – svært gode søknader ikke blir innvilget.

Figur A: Karakterfordelingen i prosent blant søknadene om forskningsmidler per fagkomité

Fagfordeling

Antall søknader til FRIHUMSAM for 2014 var noe høyere enn fjorårets søknadsmasse til FRIHUM og FRISAM sett under ett (en økning på 35 søknader). Det totale antall søknader om forskerprosjekt er imidlertid redusert i forhold til fjoråret. En medvirkende årsak til begge disse forholdene kan være innføringen av den nye søknadstypen unge forskertalenter.

Fagfordelingen mellom humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag har holdt seg stabil siden søknadsbehandlingen for 2013 da det var to komiteer. I FRIHUMSAM er de største søkergruppene innenfor historiske studier, språkvitenskap, filosofi, estetiske fag, statsvitenskap, økonomi og sosialantropologi. Medievitenskap omfatter både humaniora og samfunnsvitenskap, og har hatt en viss økning i søknadsmassen. For 2014 behandlet FRIHUMSAM et betydelig større antall søknader innenfor psykologifaget enn tidligere

innenfor FRISAM. Søknadene er innenfor sosial-, arbeids- og organisasjonspsykologi, og søkerne gir uttrykk for at det faglig sett er mer riktig at søknadene behandles innenfor FRIHUMSAM enn innenfor FRIMEDBIO (som i utgangspunktet har ansvaret for psykologifaget). Det synes derfor i praksis å gå mot en deling av ansvaret for psykologifaget mellom FRIHUMSAM og FRIMEDBIO.

For alle fagområder gjelder det at en stadig større andel av forskerprosjektene innebærer samarbeid mellom ulike fagdisipliner. Det fler- og tverrfaglige samarbeidet foregår både innenfor hhv. samfunnsvitenskap og humaniora og mellom samfunnsvitenskapelige og humanistiske fag. I noen prosjekter er det også lagt opp til samarbeid med fagområder innenfor teknologi, naturvitenskap og medisin.

I FRIMEDBIO fortsetter økningen i det totale antallet søknader. Innenfor de biologiske fagene var det denne gang 339 søknader, mens det året før ble behandlet 275. Det har vært en økning innenfor alle de biologiske fagene, og de molekylærbiologiske fagene har stått for den største økningen og utgjør nå 34 prosent av totalt antall søknader til FRIMEDBIO. Innenfor medisin og helsefag er det en økning i totalt antall søknader fra 162 året før til 206 denne gang. Også her har det vært en økning innenfor alle fagene, men størst innenfor psykologi og psykiatri. Økningen på ti prosent i FRIMEDBIO 2013 forklarte vi med at relevante programmer i Forskningsrådet ikke hadde søknadsfrist samtidig med FRIPRO. Økningen på 30 prosent i FRIMEDBIO 2014 skyldes trolig satsingen på, og den nye søknadstypen for, unge forskertalenter.

I FRINATEK er geofag fortsatt størst med 56 søknader, etterfulgt av fysikk som har økt til 49. Den største økningen står imidlertid ingeniørvitenskap og kjemi for, hhv. fra 15 til 29 og fra 24 til 44 søknader. Økningen for ingeniørvitenskap skyldes at alle teknologiorienterte søknader denne gangen ble samlet i ett panel. Tidligere er de i stor grad blitt vurdert i det ekspertpanelet som faglig sett lå nærmest. For kjemi skyldes økningen i hovedsak søknader i den nye kategorien for unge forskertalenter. Dessuten en mindre økning i antall forskerprosjekt-søknader, som delvis forklarer en nedgang fra 22 til 15 søknader i materialvitenskap. I matematikk er det en økning fra 26 til 35 søknader. Både i fysikk og matematikk utgjøres økningen av unge forskertalenter-søknader. For IKT er søknadstallet uendret (41). Antall søknader som er relevante for finansiering med midlene øremerket fagfeltene fornybar energi og fangst og lagring av karbondioksid, har gått ned fra 31 til 24. Det henger trolig sammen med en utlysning i Forskningsrådets Energix-program i april 2013.

I FRINATEK 2013 ble det, som en prøveordning, opprettet et ekspertpanel for søknader innenfor feltet biomedisinsk teknologi. Erfaringene med dette panelet var gode, og denne gangen ble det derfor opprettet et panel for vurdering av både FRIMEDBIO- og FRINATEK-søknader innenfor dette fagfeltet (Mednat-panelet). Etersom hele 18 FRINATEK-søknader ble vurdert av panelet, har administrasjonen valgt å definere biomedisinsk teknologi som et eget fagfelt. Dette bidrar også til at disse tverrfaglige søknadene i større grad synliggjøres i konkurransen med søknader som passer inn i den tradisjonelle faginndelingen.

Fordeling på institusjoner

UH-sektoren står for størstedelen av den store økningen i antall søknader til FRIPRO ved denne utlysningen; hele 261 av totalt 351 behandlede unge forskertalent-søknader kommer fra den sektoren. Den store andelen fra denne sektoren skyldes trolig at det *før* søknadsfristen ble kjent at det kunne bli bevilget ekstra midler til de unge talentene gjennom fellesløft, og at det

bare ville omfatte universitetene. Økningen er fordelt på de fleste av universitetene. Den største prosentvise økningen står UiA for, mens UiO og NTNU har størst økning målt i antall søknader.

Økningen for UiO har hovedsakelig skjedd innenfor FRIMEDBIO (89), mens mesteparten av økningen for NTNU er fordelt på FRIMEDBIO og FRINATEK. For UiA er den fordelt på alle fagkomiteene.

Trolig kan også økningen på 30 søknader fra instituttsektoren, som primært har skjedd innenfor FRINATEK, tilskrives den nye søknadstypen; 81 av unge forskertalent-søknadene kommer fra den sektoren.

Tabell 6: Antall behandlede søknader fordelt på komité og ansvarlig institusjon. Tall for FRIPRO 2013 nederst.

	NTNU	UiA	UiB	UiN	UiO	UiS	UiT	NMBU	Vit.hsk	Stat.hsk	A.hsk	Sum UoH	Institutt	N.liv	Diverse	Totalt
FRIHUMSAM	30	7	55	2	121	6	28		20	12	2	283	79		4	366
FRIMEDBIO	63	4	68		230	10	42	23	9	7		456	81	2	3	542
FRINATEK	70	7	38		72	7	23	9	3	7		236	74		1	311
Sum antall	163	18	161	2	423	23	93	32	32	26	2	975	234	2	8	1219
FRIPRO 2013	123	6	177	1	313	23	75	26	16	21	16	797	204	5	10	1016

Totalt antall søknader som er vedtatt finansiert innenfor ordinært budsjett, er tilnærmet det samme som i FRIPRO 2013. Med unntak for UiT, som har en økning fra 1 til 6 innvilgede søknader, er også fordelingen på institusjon og institusjonstype omtrent den samme.

Med unntak av UiA og UiN, som ikke hadde søknader som var aktuelle for finansiering med fellesløftmidlene, fikk hvert av universitetene i tillegg innvilget mellom 1 og 20 unge forskertalent-søknader gjennom Fellesløft II. Fordelingen av midlene på universitetene, ble bestemt ut fra en fordelingsnøkkel som er beskrevet i kapitlet om Fellesløft II (se s.10).

Tabell 7: Antall innvilgete søknader, med og uten Fellesløft II, fordelt på komité og ansvarlig institusjon. Tall for FRIPRO 2013 nederst.

	NTNU	UiA	UiB	UiN	UiO	UiS	UiT	NMBU	Vit.hsk	Stat.hsk	A.hsk	Sum UoH	Institutt	N.liv	Diverse	Totalt
FRIHUMSAM	3	1	4		16	0	1		3			28	4			32
FRIMEDBIO	13		5		24	0	4	3				49	2			51
FRINATEK	8		8		15	1	4			1		37	8		1	46
Sum antall	24	1	17	0	55	1	9	3	3	1	0	114	14	0	1	129
Uten Fellesløft II	17	1	7	0	35	0	6	2	3	1	0	72	14	0	1	87
FRIPRO 2013	18	0	8	0	38	0	1	2	1	1	0	69	14	0	0	83

Kommentarer til utlysning og søknadsbehandling fra fagkomiteene

I mai 2013 vedtok Divisjonsstyret for vitenskap et nytt mandat for fagkomiteene i FRIPRO. innebærer en ny, og tydeligere, arbeidsdeling mellom ekspertpaneler, administrasjon og fagkomité i forbindelse med søknadsbehandlingen. Mandatet synes å ha blitt positivt mottatt av fagkomiteene. Men både FRIHUMSAM- og FRINATEK-komiteen mener føringen om at de ikke har anledning til å endre rekkefølgen i rangeringslistene fra ekspertpanelene, er for streng. I realiteten betyr det blant annet at det er umulig å bruke moderat kjønnskvoltering blant søknader innenfor ett og samme panel. FRIHUMSAM-komiteen mener fagkomiteene bør ha mulighet til å endre panelenes rangering når det er "svært tungtveiende grunner" til å gjøre det, uten at det skal være nødvendig å be ekspertpanelene om å foreta en ny vurdering eller rangering.

Det nye vurderingskriteriet om dristighet og faglig fornyelse i prosjektene er blitt godt mottatt av komiteene, og de har brukt det i forbindelse med utvelgelsen av prosjekter for finansiering. FRINATEK-komiteen fremhever at det "tilfører søknadsbehandlingen en ny og viktig dimensjon". FRIHUMSAM-komiteen påpeker imidlertid at det er behov for en grenseoppgang mot vurderingskriteriet *vitenskapelig kvalitet* for å unngå overlapp mellom kriteriene, og å få presisert klarere hva som menes med dristighet og faglig fornyelse. Ekspertpanelene, som hvert år blir bedt om å komme med synspunkter på søknadsbehandlingen, ga også konstruktive tilbakemeldinger om det nye vurderingskriteriet. På grunnlag av alle tilbakemeldingene har administrasjonen arbeidet med å forbedre beskrivelsen av, og veiledningsteksten for, vurderingskriteriet, med sikte på å ha en revidert versjon klar til utlysningen for 2015.

Når det gjelder vurderingskriterier, er FRINATEK-komiteen opptatt av at det stort sett brukes de samme vurderingskriteriene – og beskrivelser av de tilhørende karakterskalaene – for søknadstypene forskerprosjekt, unge forskertalenter og personlig postdoktorstipend. Dette gjør det vanskelig for ekspertpanelene å tilpasse søknadsvurderingen til søknadstypen, og det blir krevende for fagkomiteen å gjøre en sammenlikning av kvaliteten på tvers av søknadstypene. Også FRIPRO-administrasjonen er opptatt av denne problemstillingen, og arbeider for at kriteriene i større grad skal tilpasses den enkelte søknadstype.

Komiteene kommenterer også den nye søknadstypen for unge forskertalenter. FRIHUMSAM-komiteen påpeker at aldersgrensen for søkerne kan være uheldig; det er den akademiske alder som bør være utgangspunktet når en søker om forskningsmidler, slik praksis er i andre land. FRINATEK-komiteen mener derimot at 40 år er ikke ungt når det er snakk om rekruttering av forskertalenter, og at det bør vurderes om grensen kan senkes noe, eventuelt om det kan være ulike grenser for de tre aktivitetene i FRIPRO. Komiteen mener også det blir vanskelig å vurdere søkerens evne til å arbeide selvstendig dersom man ikke har forskningserfaring etter oppnådd doktorgrad. Den foreslår derfor et krav om minimum to år mellom doktordisputas og søknadstidspunkt.

Også FRIMEDBIO-komiteen er opptatt av at det – både for unge forskertalenter og for personlig postdoktorstipend – kan være krevende å vurdere søkerens selvstendighet som forsker. Komiteen foreslår at dette skal være et eget punkt i vurderingsskjemaet og at søkerne må kunne dokumentere dette gjennom sine publikasjoner. I FRIPRO-utlysningen for 2014 var det for søknadstypen unge forskertalenter et vurderingskriterium som kun dreide seg om prosjektleders kvalifikasjoner. Beskrivelsen av kriteriet vil bli noe endret før utlysningen for 2015, slik at prosjektleders selvstendighet blir tillagt større vekt.

I FRIPRO-utlysningen for 2015 vil det inngå en ny søknadstype på postdokornivå kalt FRIPRO mobilitetsstipend. Formålet med stipendene, som er treårige, er å fremme mobilitet og karriereutvikling blant yngre forskere. For prosjektleder vil det være krav om at

- det ved søknadsfristens utløp må være mindre enn seks år siden dato for godkjent doktordisputas
- de to første årene skal tilbringes ved en utenlandsk institusjon, og det siste året ved en norsk forskningsinstitusjon

I forbindelse med innføringen av den nye søknadstypen, ble fagkomiteene invitert til å komme med synspunkter på om personlig postdoktorstipend bør beholdes eller fjernes i FRIPRO. Både FRIHUMSAM- og FRINATEK-komiteen uttrykker skepsis til å fjerne søknadstypen. De påpeker at dersom det skjer, vil det særlig kunne ramme kvinner, siden det i

praksis viser seg å være vanskeligere for dem enn for menn å gjennomføre lengre utenlandsopphold. FRIHUMSAM-komiteen er også opptatt av at det personlige postdoktorstipendet gir kandidaten en viktig mulighet til å forfølge egne ideer, og at det er få muligheter til å få slike stipend på institusjonene. FRINATEK-komiteen bemerker også at deres forslag om minimum to års erfaring etter disputas for søknadstypen unge forskertalenter, tilsier at totalt antall postdoktorstipend ikke reduseres.

Fellesløft II

I en henvendelse til rektorene ved landets universiteter i januar 2013, lanserte Forskningsrådet tanken om et nytt fellesløft for Fri prosjektstøtte, rettet mot unge forskertalenter. Bakgrunnen for dette var at veksten i Forskningsrådets budsjettforslag til Fri prosjektstøtte for 2014 blant annet omfattet en hovedprioritering på 50 mill. kroner rettet mot de unge talentene.

Forslaget ble positivt mottatt, og i en felles henvendelse til Kunnskapsdepartementet i februar 2013 forpliktet universitetene seg til å bidra i et Fellesløft II med inntil 50 mill. kroner per år i perioden 2014 – 2016. Forutsetningen var at departementet gikk inn med samme beløp, slik at totalt 300 mill. kroner (i tillegg til midler i ordinært budsjett) kunne tildeles unge forskertalenter i forbindelse søknadsbehandlingen for FRIPRO 2014. I september ble det klart at det i statsbudsjettet for 2014 ville inngå midler til et slikt fellesløft.

Prosess

Fellesløft II omfatter kun den nye søknadstypen unge forskertalenter. I løpet av høsten 2013 ble disse søknadene behandlet – sammen med de andre søknadstypene – på ordinær måte i ekspertpanel, og fagkomitéene vedtok bevilgninger innenfor ordinært budsjett i sine møter i november og desember.

Søknader som hadde fått hovedkarakter 6 og 7, men ikke var finansiert innenfor ordinært budsjett, gikk deretter til konkurransen om fellesløftmidlene. Det var universitetene selv som skulle avgjøre hvilke prosjekter som skulle finansieres. Som underlagsmateriale for utvelgelsen, fikk hver institusjon tilgang til lister over kvalifiserte søknader, med en del sentrale opplysninger om hver søknad. Dessuten fikk de søknadsdokumentene for, og ekspertpanelenes vurderinger av, hver søknad. Hvert universitet kunne velge fritt blant disse innenfor en økonomisk ramme beregnet av Forskningsrådet. Ved beregningen ble det tatt utgangspunkt i den prosentvise fordelingen av utbetalte FRIPRO-midler i perioden 2009 – 2012, på hvert av universitetene. Fordelingen av fellesløftmidlene og prosjekter på hvert enkelt universitet, fremgår av tabellen på neste side.

Universitet	Andel (%) FRIPRO-midler 2009-2012	Årets fellesløft		
		andel (%)	til fordeling på prosjekter (Mkr)	Antall prosjekter finansiert
NTNU	16,6	16,5	50	7
UiA	0,1	0 ¹	0	0
UiB	23,6	23,5	70	10
UMB	4,6	4,6	14	1
UiN	0,1	0 ¹	0	0
UiO	46,6	46,4	139	20
UiS	1,4	2,0	6	1
UiT	7,0	7,0	21	3
totalt	100,0	100,0	300	42

¹ Universitetene hadde ikke søknader som var aktuelle for finansiering. Midlene ble derfor fordelt på de andre institusjonene.

Som en veiledning i forbindelse med fordelingen av midlene på fagområder ved det enkelte universitet, fikk de en oversikt over den prosentvise fordeling av utbetalte FRIPRO-midler per fagkomité i perioden 2009 – 2012, for hvert av universitetene:

	NTNU	UiA	UiB	UMB	UiN	UiO	UiS	UiT
FRIHUMSAM	13	100	29	23	93	29	29	22
FRIMEDBIO	38		38	65	7	49	71	43
FRINATEK	49		33	12		22		35

Etter at universitetene hadde bestemt hvilke prosjekter som skulle prioriteres for finansiering innenfor Fellesløft II, fattet fagkomiteene endelig vedtak om bevilgning.

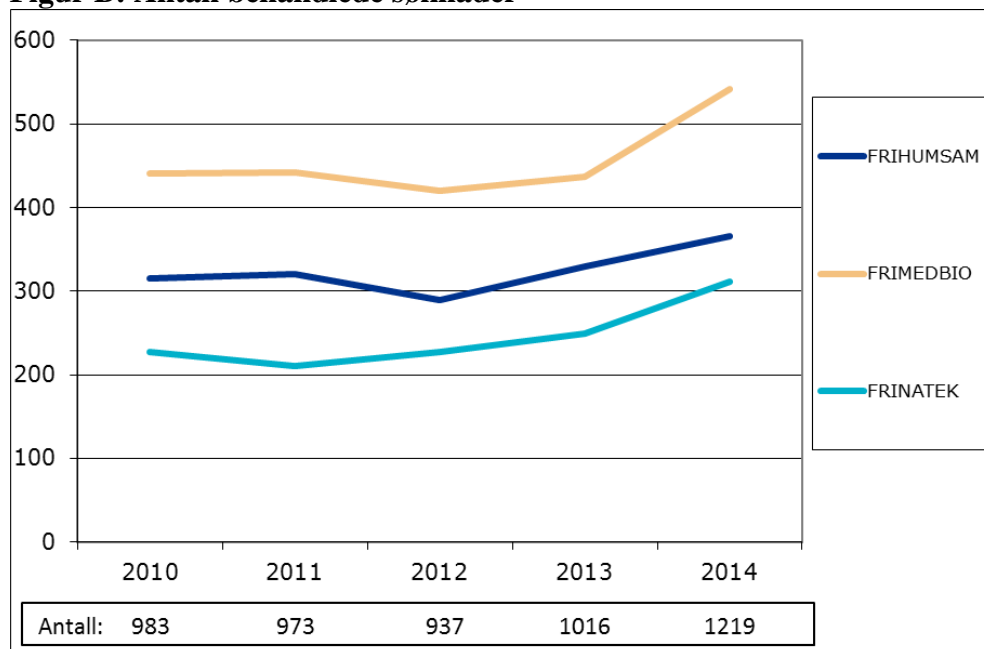
Prosjektene som har fått bevilgning innenfor Fellesløft II, samfinansieres av det enkelte universitet og Forskningsrådet. Det inngås kontrakt mellom institusjonene og Forskningsrådet for det enkelte prosjekt, og de skal følges opp på vanlig måte av Forskningsrådet.

Også dette fellesløftet har gitt merarbeid ved institusjonene og i Forskningsrådet, men prosessen har gått smidigere enn i det første fellesløftet. Erfaringene fra det første fellesløftet gjorde at arbeidet denne gang kunne planlegges langt bedre. Ikke minst har det vært nyttig å involvere institusjonene på et tidlig stadium i prosessen og å sørge for detaljert informasjon om hva som skulle gjøres. Dessuten var det viktig at de uten videre fikk tilgang til all informasjon om hver enkelt søknad; på den måten kunne utvelgelsen av prosjekter for finansiering gå raskere. Dersom det blir nye runder med fellesløft, vil erfaringen som institusjonene og Forskningsrådet har opparbeidet, danne et godt grunnlag for å håndtere disse.

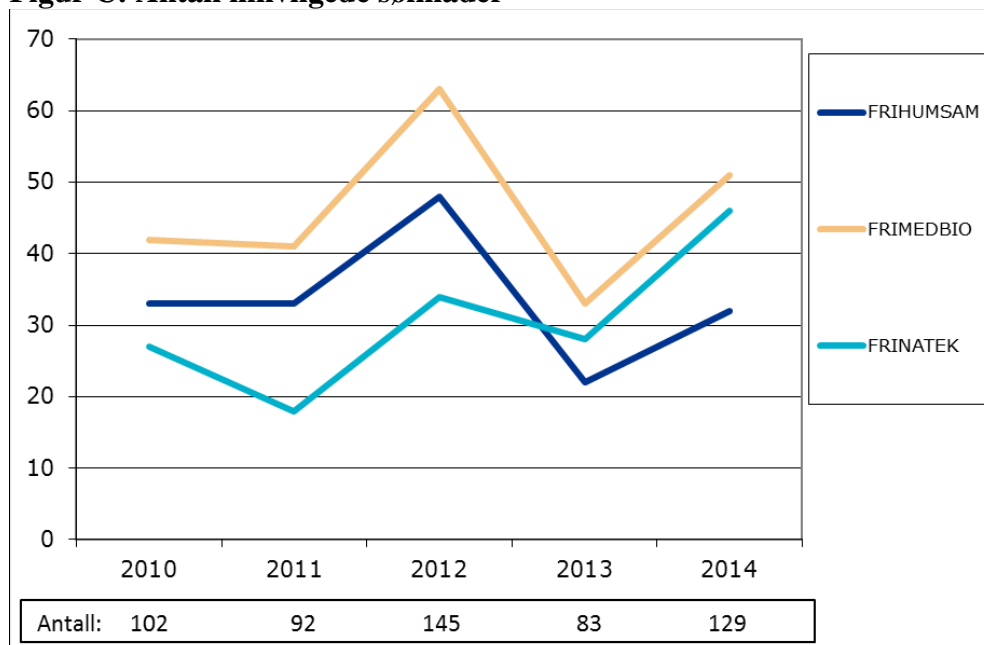
II. Utviklingen i søknadsstatistikken 2010 - 2014

Tallene i figurene i dette kapitlet omfatter søknadstypene forskerprosjekt, unge forskertalenter (f.o.m. 2014), personlig postdoktorstipend og personlig doktorgradsstipend (t.o.m. 2011)

Figur B: Antall behandlede søknader

Figur C: Antall innvilgede søknader

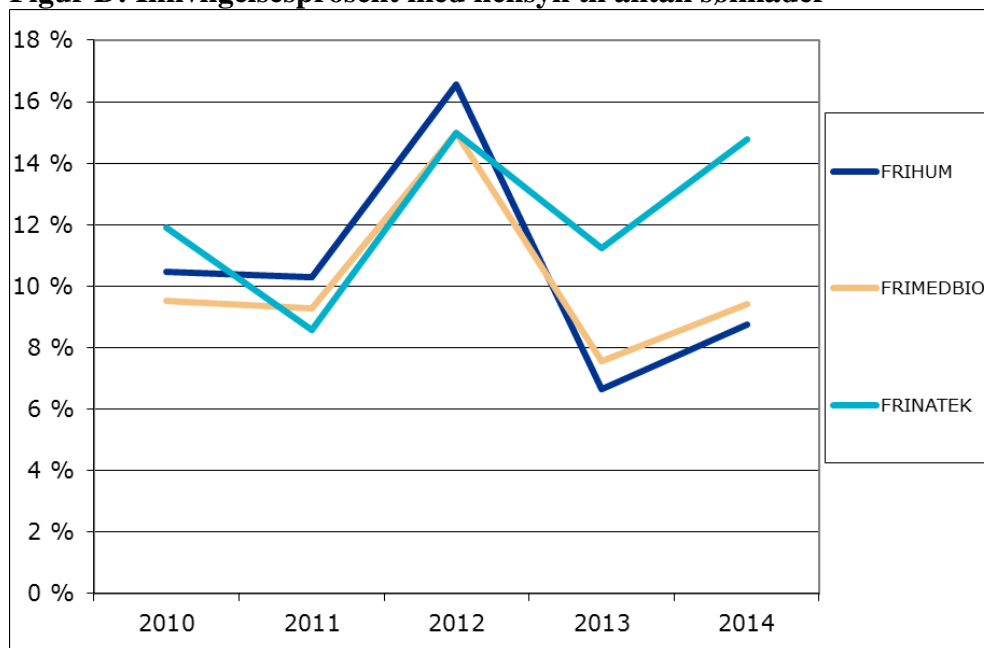

Økningen i antall innvilgede søknader for 2012 og 2014 skyldes hhv. Fellesløft I og Fellesløft II. Den store nedgangen for FRIHUMSAM for 2013 skyldes i hovedsak FRISAM, som hadde et meget stramt budsjett.

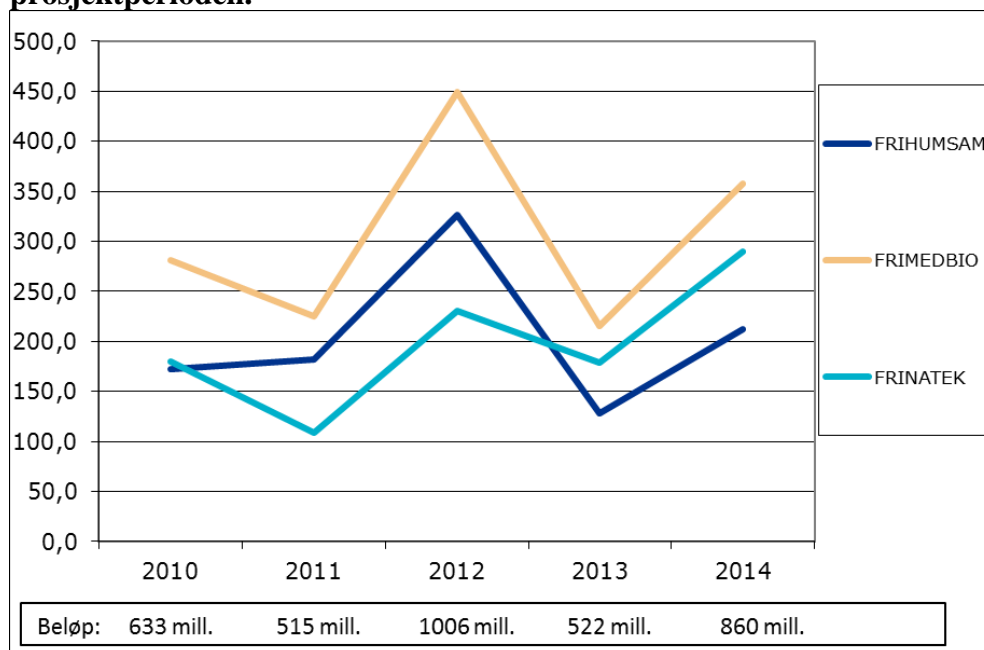
Den store reduksjonen for FRINATEK for 2011 skyldes at komiteen hadde foretatt betydelige overbevilgninger de foregående årene. Dette, kombinert med en økning i antall søknader for 2010, forklarer utviklingen for FRINATEK i figur D under.

Den lave innvilgelsesprosenten for FRIHUMSAM for 2013 skyldes i hovedsak FRISAM.

Figur D: Innvilgelsesprosent med hensyn til antall søknader

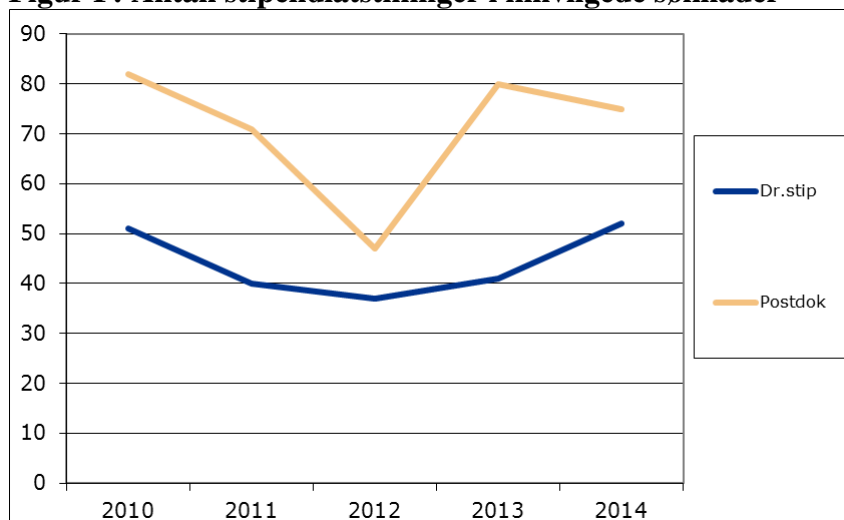

Figur E: Innvilget beløp. Beløpene dekker prosjektenes samlede utgifter i prosjektperioden.

De relativt høye beløpene for 2010 skyldes at det ble gitt tillatelse til å overbevilge for å få redusert de til dels store overføringene innenfor den frie prosjektstøtten.

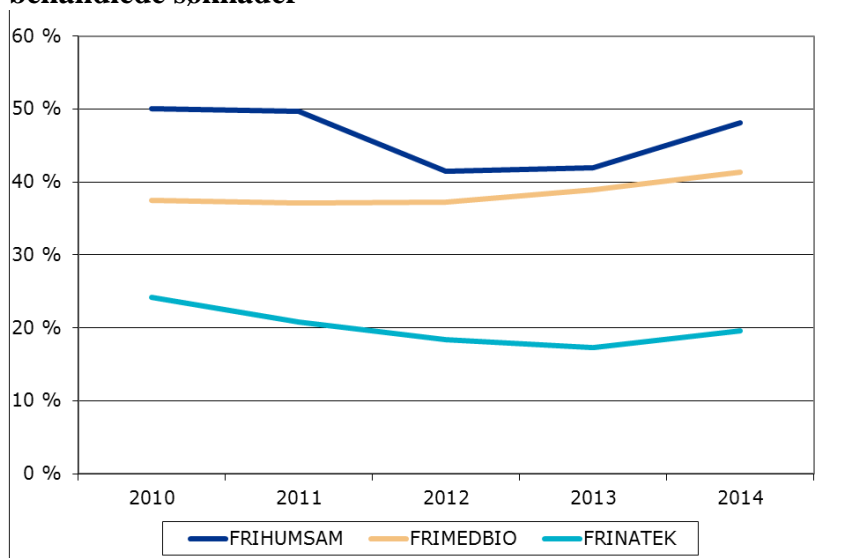
Figur F: Antall stipendiatstillinger i innvilgede søknader

Tallene i figur F omfatter stipendiatstillinger i forskerprosjekt, unge forskertalent-prosjekt (f.o.m. 2014) og personlige stipendiatstillinger (Ph.D. t.o.m. 2011). Tallene omfatter ikke stillinger i ERC- eller Fellesløft-prosjekter.

Årsaken til det lave antallet postdoktorstillinger for 2012 er en kombinasjon av 1) en reduksjon i midlene (innenfor ordinært budsjett), og dermed antall innvilgede søknader, for å oppveie overbevilgninger de foregående årene og fordi det gikk en del midler til å finansiere nye ERC Starting Grant, og 2) at det generelt var lavere kvalitet på søknadene om personlig stipend. Nedgangen fra 2013 til 2014 gjelder kun personlige postdoktorstipend (jf. tabell 5 på s.6).

Figur G: Andelen kvinner blant prosjektlederne for behandlede søknader

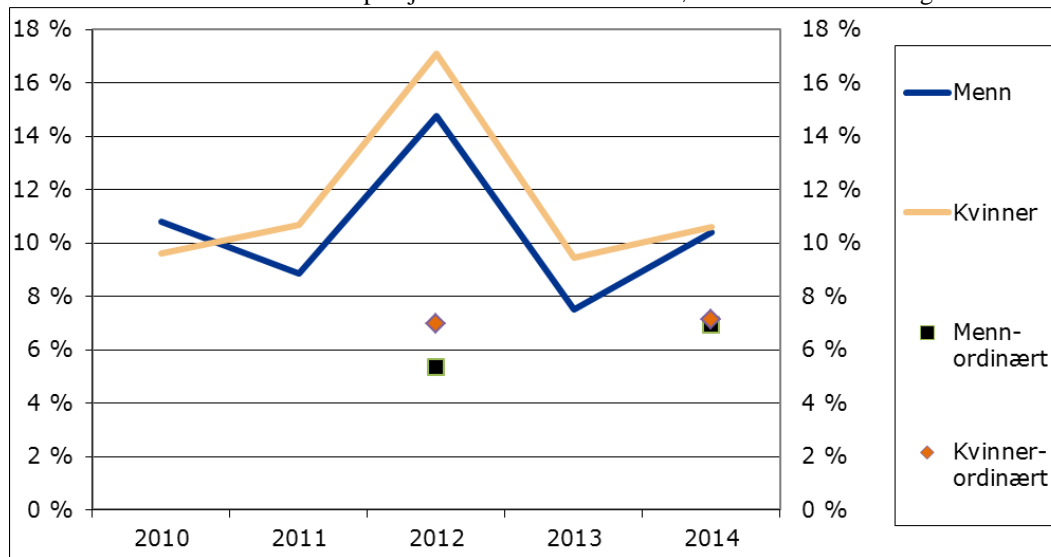

Tallene i figur G kan tyde på at føringen om moderat kjønnskvoltering for prosjektledere ikke har hatt stor betydning for andelen kvinnelige prosjektledere blant søkerne. Det er imidlertid en viss økning i alle komiteene fra 2013 til 2014, som kan knyttes til innføringen av

søknadstypen unge forskertalenter og den samtidige nedgangen i antall forskerprosjekt-søknader.

Figur H: Innvilgesprosent (suksessrate) for mannlige og kvinnelige prosjektledere

De heltrukne kurvene inkluderer prosjekter finansiert av fellesløftene for hhv. 2012 og 2014.

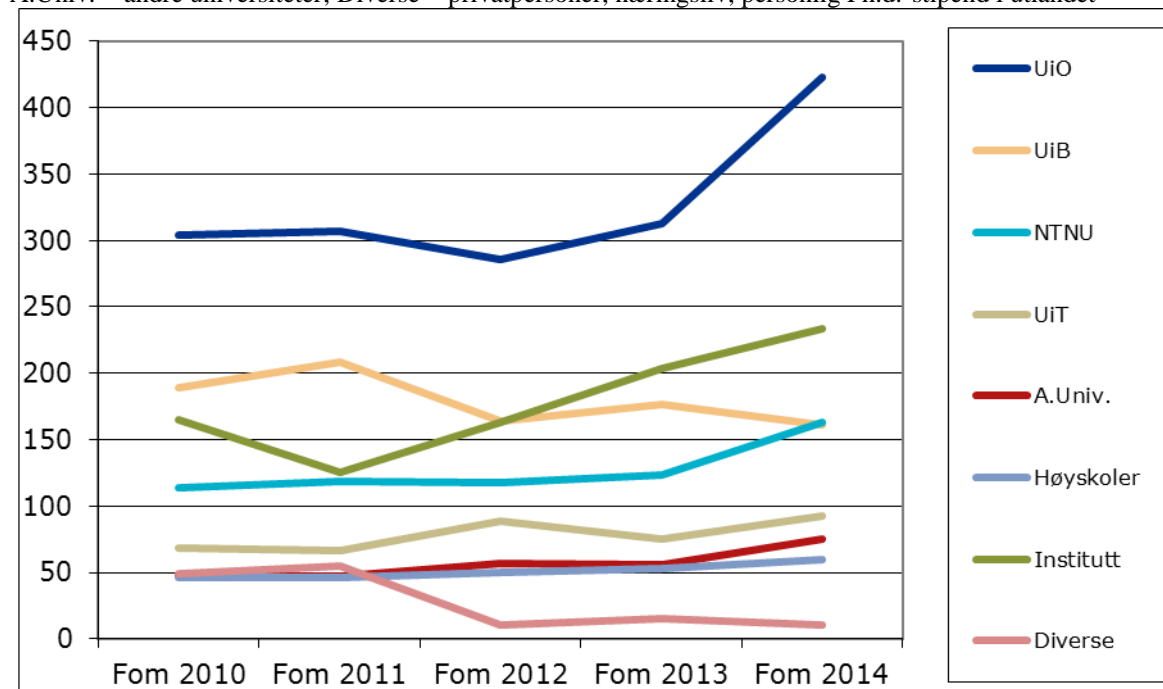

For 2010 var det en topp i andelen søknader med kvinnelig prosjektleder, uten at det var en tilsvarende økning i antall innvilgete søknader med kvinnelige prosjektleder. Tallene for 2011 – 2013 indikerer at kjønnskvoteringsen kan ha hatt en viss innvirkning på innvilgesprosenten for kvinner i denne perioden.

For øvrig er det verdt å merke seg at forholdet mellom innvilgesprosentene ikke endres når man inkluderer søknader som er finansiert av fellesløftene

Figur I: Antall behandlede søknader fordelt på ansvarlig institusjon

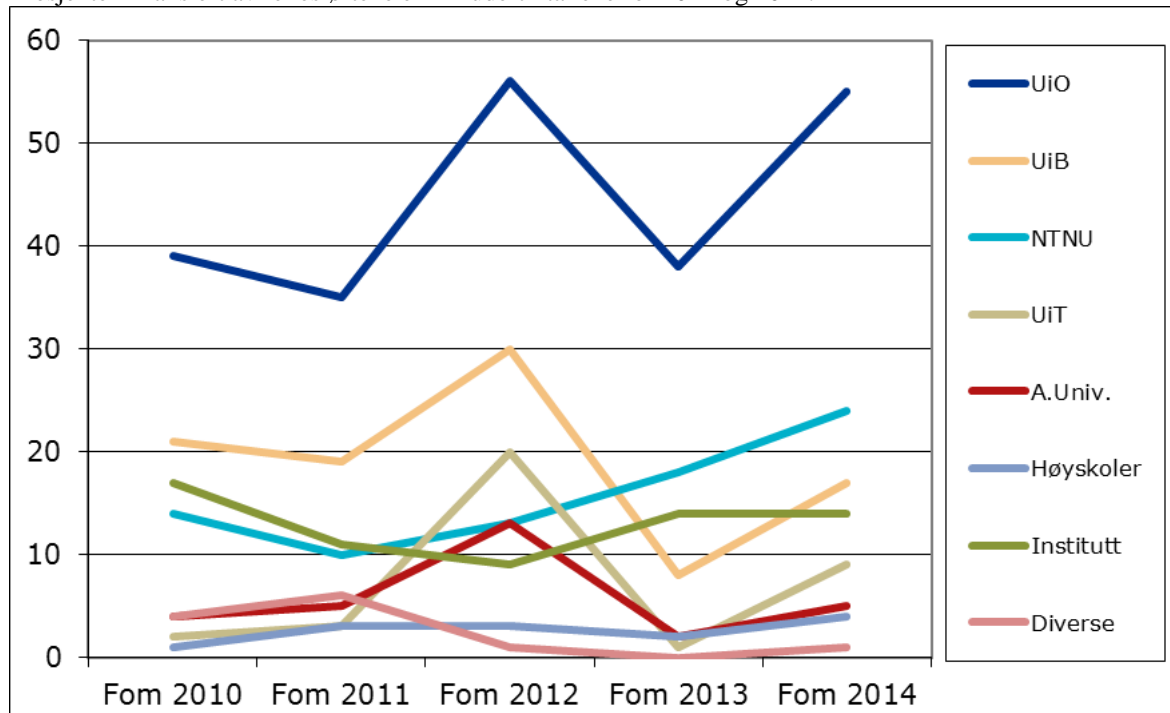
A.Univ. = andre universiteter; Diverse = privatpersoner, næringsliv, personlig Ph.d.-stipend i utlandet

Med unntak av den jevne og store økningen for instituttsektoren, og økningen for UiO og NTNU fra 2013 til 2014, er søknadstallene forholdsvis stabile.

Figur J: Antall innvilgede søknader fordelt på ansvarlig institusjon

Prosjekter finansiert av fellesløftene er inkludert i tallene for 2012 og 2014.

Ser man bort i fra de store svingningene som skyldes fellesløftene, er det økningen for NTNU og nedgangen for UiB som er mest påfallende.

III. Mini-porteføljeanalyse

Merk at fellesløftmidlene (100 mill.) er inkludert i tallene for 2012.

